

Åsgard, Midgard og Jotunheimen

Tekst/illustrasjoner:

Anne Schjelderup/Clipart.com

Filosofiske spørsmål:

Anne Schjelderup og Øyvind Olsholt

Sist oppdatert: 15. november 2003

Verden var ennå ung, og skapergudene Odin, Vili og Ve – som vi fortalte om i forrige episode – var ikke ferdig med å skape verden og ordne den slik de ville ha den. Nå ga de liv til nye skapninger som dverger, alver og mennesker.

Dverger og alver

Yme hadde vært død en god stund, og det var blitt mange guder og jotner. Da begynte det å krype små ormer frem fra kjøttet til Yme. «De må vi lage noe morsomt av», sa Odin, Vili og Ve. Så gjorde de om ormene til små dverger. Dvergene var dyktige kunstnere og smeder, og kunne skape de vakreste smykker og våpen av metall. Derfor fikk de bo inne i fjellet. Fire dverger ble satt til å holde den store himmelvelvingen oppe, det var dvergene *Øst, Vest, Syd og Nord*.

Gudene skapte også lysalver og svartalver, men hvordan det gikk for seg vet ingen. Svartalvene var svarte som bek, og bodde i stenene. Lysalvene var luftånder som passet på menneskene. De var vakre og klare som solskinn, og med sin magiske kraft beskyttet de hele området der de bodde mot alt ondt. Alvenes konge var *Frøy* som bodde i *Alvheim*.

De første menneskene

En dag gikk brødrene Odin, Vilje og Ve langs strandkanten. Da fant de to flotte trestammer som var drevet i land fra havet. Dem formet de til menneskeskikkelser. Odin pustet på dem og ga dem ånd, Vilje ga dem forstand og Ve ga dem blodets rødmende og bankende kraft. Den ene ble mann og den andre ble kvinne, og de het *Ask* og *Embla*.

Ask og Embla hørte sammen, og elsket hverandre inderlig. De måtte alltid være sammen. De fikk en masse barn, og fra dem stammer du og jeg og hele menneskeheten.

Jotunheim, Midgard og Åsgard

Gudene hadde latt havet strømme rundt jorden, og hadde satt jotnen *Ægir* til å råde over det. I de ytterste og vildeste traktene, i landet *Jotunheim*, lot de jotnene bo. Men disse jotnene var fæle til å plage alle andre, særlig menneskene gikk det ille utover. Det kunne ikke gudene finne seg i!

Gudene bestemte seg derfor for å sette opp et veldig gjerde rundt midten av jorden, som ikke jotnene kunne komme over. Gjerdet laget de av Ymes øyenbryn og øyenvipper, og landet innenfor kalte de for *Midgard*. Det var et vakkert og frodig land hvor menneskene kunne leve i fred og fordragelighet.

Menneskene bodde i Midgard sammen med dvergene og alvene. Men noen jotner klarte å snike seg inn i Midgard til tross for det store gjerdet. Det er derfor vi kan finne tusser og troll i fjellene og under jorden den dag i dag.

Men gudene ville også ha et sted å være! Derfor skapte de det vakre *Åsgard*, gudenes hjem, som ligger inni og langt over Midgard. Mellom *Åsgard* og Midgard går det en veldig bro, *Bifrost*, eller regnbuen som vi mennesker kaller den. Den flytter seg hele tiden, og det er bare gudene som kan gå på den, for det røde i broen er brennende ild. Gudene satte guden *Heimdall* til å vokte broen.

Dag og Natt, Sol og Måne

Av gnistene som danset i luften fra det brennende *Muspellheim*, dannet gudene stjerner og planeter, og bestemte hvordan de skulle bevege seg. De laget også den brennende solen og den skinnende månen. Men solen og månen kunne ikke være på himmelen samtidig.

Gudene hentet derfor jotnekvinnen *Natt* og sønnen hennes *Dag*. De skulle kjøre med hestene sine, *Rimfakse* og *Skinfakse*, over himmelen slik at vi fikk et skille mellom mørket og lyset. Natts hest, *Rimfakse*, fråder om munnen når han løper. Fråden hans faller ned til jorden, det er derfor vi finner dugg over alt om morgenen.

Solen og månen fikk sitte i hver sin vogn med hester foran. Til å kjøre disse vognene satte gudene to vakre barn, *Sol* og *Måne*. Sol skulle kjøre etter *Dag*, og *Måne* skulle kjøre etter *Natt*. For at de ikke skulle stanse, satte gudene en ulv til å jage etter vognene.

Fil osofiske spørsmål

- 1. Mytene gir oss mange fantasifulle forklaringer. Tror du mytene er sanne eller er de bare fri fantasi? Hva vil det si at noe er sant? Hender det at du fantaserer? Er disse fantasiene virkelige? Hva vil det si at noe er virkelig? Tror du virkeligheten var allerede på den tiden da jorden og himmelen ble skapt enn idag?*
- 2. De første menneskene, Ask og Embla, var så glade i hverandre at de måtte være sammen hele tiden. Tror du at de av og til var sinte på hverandre selv om de elsket hverandre høyt? Er det mulig å være glad i noen uten av og til å bli sint på ham eller henne? Blir vi gladere i noen etterat vi har vært sinte på dem? – Hvordan hadde verden vært om ingen var glade i noen, men hatet hverandre hele tiden? Hvordan hadde verden vært om alle var glade i alle hele tiden?*
- 3. Jotnene plaget menneskene. Så for å beskytte menneskene satte gudene opp et gjerde rundt Midgard. Var dette en god løsning? Hadde det vært en god løsning å sette opp et gjerde rundt deg når:*
 - læreren kjefter på deg?*
 - du ser noe skummelt på TV?*
 - foreldrene dine krangler?*
 - noen snakker stygt om en av vennene dine?*
 - du er trist og lei deg?**Går det an å sette opp «usynlige gjerdet» rundt deg? Hvordan kan du i tilfelle gjøre det? Er det å være tøff og/eller bråkete en måte å beskytte seg på (sette gjerde rundt seg selv)?*
- 4. Gudene laget en bro mellom sin verden, Åsgard, og menneskenes verden, Midgard. De sørget for at broen var slik at bare gudene kunne gå på den. Hadde du villlet ta en tur til Åsgard? Hva er forskjellen på gudenes og menneskenes verden? Hvorfor tror du gudene ikke vil ha besøk av mennesker? Trengte gudene et «gjerde» mellom seg og menneskene? Var de redde for menneskene?*
- 5. Gudene skapte ting, mens jotnene ødela det som gudene hadde skapt. Er det å skape noe alltid godt og riktig? Og er det å ødelegge ting alltid ondt og dårlig? Er det f.eks. bra å skape:*

- *en maskin som dreper mennesker (våpen)?*
- *bil er som forurenses i luften?*
- *sjokolade og sukker tøy som ødelegger tennene?*

Er det dumt å:

- *ta livet av skadedyr som spiser opp menneskenes avlinger?*
- *hugge ned trær for å bygge hus og lage papir?*
- *sette farlige mennesker i fengsel?*